Reading the Riot Act: Το Αντιλαϊκό Ποινικό Αδίκημα της Οχλαγωγίας και ο Αναχρονιστικός Ποινικός Κώδικας της Κύπρου (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε στις 09/09/21 από την Συλλογικότητα Νομικών Αντινομία, στην ιστοσελίδα dikaiosyni.com.

Περιεχόμενο

Reading the Riot Act: Το Αντιλαϊκό Ποινικό Αδίκημα της Οχλαγωγίας και ο Αναχρονιστικός Ποινικός Κώδικας της Κύπρου

1. Εισαγωγή

Στις 13 Φεβρουαρίου 2021, στην πρώτη διαδήλωση του Ως Δαμέ, η αστυνομία επιδόθηκε σε μια άνευ προηγουμένων βίαιη καταστολή της διαδήλωσης, παρά τον ειρηνικό της χαρακτήρα. Υπό το βάρος της δημόσιας κατακραυγής που ακολούθησε, ξεκίνησε η αυτεπάγγελτη έρευνα από την Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας (ΑΑΔΙΠΑ) για ποινικές ή/και πειθαρχικές ευθύνες της αστυνομίας. Ενόσω εκκρεμεί το πόρισμα της ΑΑΔΙΠΑ, το οποίο (και αυτό) θα τεθεί υπό την απόλυτη διακριτική ευχέρεια του Γενικού Εισαγγελέα, ακόμα κανένας δεν έχει αναλάβει την πολιτική ευθύνη για την, εν δυνάμει, δολοφονική βία της αστυνομίας και τον τραυματισμό διαδηλωτών/τριών, εκ των οποίων η Αναστασία αντιμετωπίζει μόνιμη βλάβη στην όραση της.

Όμως, αν και παράνομη, η όλη συμπεριφορά της αστυνομίας στις 13 Φεβρουαρίου δεν ήταν εν κενώ δικαίου. Η αστυνομία επικαλέστηκε τα άρθρα 70 με 76 του περί Ποινικού Κώδικα Νόμου (ΚΕΦ.154) (Ποινικού Κώδικα ή ΠΚ) που δημιουργούν το ποινικό αδίκημα της «οχλαγωγίας» (στο αγγλικό κείμενο “riot”). Όπως θα αναπτυχθεί και πιο κάτω, το αδίκημα της «οχλαγωγίας» είναι μια απαράδεκτη αντιλαϊκή δαμόκλειος σπάθη πάνω από τους διαδηλωτές, που δεν είναι απλά ένα αποικιοκρατικό κατάλοιπο του, ούτως ή άλλως, απαρχαιωμένου Ποινικού Κώδικα, αλλά έλκει την προέλευση του από ένα -ακόμα και για τα δεδομένα του κυπριακού ΠΚ- παλιό αγγλικό νόμο (Riot Act) που τέθηκε σε ισχύ το 1715(!) και από το ακόμα παλαιότερο αδίκημα του κοινοδικαίου (common law offence) της οχλαγωγίας [2].

2. Ιστορικά

Καταρχάς, για τη σχέση των αδικημάτων του κοινοδικαίου της παράνομης συνάθροισης και της οχλαγωγίας, που προϋπάρχουν του Riot Act [3], αναπτύχθηκε συζήτηση ήδη από τον 18ο αιώνα μεταξύ των Hawkins και Blackstone καθώς ο πρώτος αντιλαμβανόταν το αδίκημα της παράνομης συνάθροισης με μια ευρύτερη έννοια [4]. Πάντως, σε σχέση με το αδίκημα της οχλαγωγίας, ο Blackstone είχε θέσει στην αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος (actus reus) τη χρήση βίας και παράλληλα αφαίρεσε από την υποκειμενική του υπόσταση (mens rea) την προϋπόθεση του κοινού σκοπού των συναθροισμένων [5]. Όμως, φαίνεται πως, τουλάχιστον κατά τον 20ο αιώνα, η νομολογία

δεν θεωρούσε απαραίτητο στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του αδικήματος τη χρήση βίας, εφόσον από την όλη συμπεριφορά δημιουργείτο φόβος σε τρίτους (terrorem populi) [6].

Παράλληλα, το Riot Act του 1714 εισήχθη εν μέσω μιας περιόδου αναταραχών στη Μεγάλη Βρετανία και σκοπός του ήταν να δημιουργήσει μια νέα διαδικασία κατά την οποία εκπρόσωπος του βασιλιά μέσω προκήρυξης θα καλούσε το συγκεντρωμένο πλήθος να διαλυθεί εντός συγκεκριμένης χρονικής διορίας και σε περίπτωση που το πλήθος δεν διαλύετο, η αστυνομία θα το διέλυε με κάθε τρόπο, ενώ οι συγκεντρωμένοι θα διέπρατταν πλέον και το βαρύτερο αδίκημα της «οχλαγωγίας μετά την προκήρυξη». Ο εν λόγω νόμος ήταν σε ισχύ για 252 χρόνια μέχρι και την κατάργησή του το 1967 με το Criminal Law Act 1967 (c.58) [7]. Παρομοίως, σε σχέση με το αδίκημα της οχλαγωγίας που προέρχετο από το κοινοδίκαιο, το 1986 ψηφίστηκε στην Αγγλία η κατάργηση και η αντικατάστασή του με ένα νέο αδίκημα [8]. Στη διάταξη του «νέου» νόμου του 1986 η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος της οχλαγωγίας έχει γίνει πιο συγκεκριμένη και προϋποθέτει τη χρήση βίας [9].

Ενώ λοιπόν στο Ηνωμένο Βασίλειο η σχετική διάταξη έχει τροποποιηθεί εδώ και 35 χρόνια και η διαδικασία της προκήρυξης έχει καταργηθεί εδώ και 54 χρόνια, στην κυπριακή έννομη τάξη διατηρείται ζωντανή, όχι μόνον τυπικά, αλλά όπως μαρτυρεί η βίαιη καταστολή της 13ης Φεβρουαρίου, το 307 ετών πνεύμα του “Riot Act” παραμένει ζωντανό και ουσιαστικά.

Δυστυχώς, το υπό συζήτηση αδίκημα δεν είναι το μοναδικό παράδειγμα αναχρονιστικής διάταξης αποικιοκρατικής προέλευσης που εντοπίζεται στον κυπριακό Ποινικό Κώδικα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το πρόσφατα τροποποιηθέν άρθρο για το βιασμό, που, μεταξύ άλλων, διέκρινε στη βάση του φύλου. Βέβαια, οι αντιφάσεις και τα κενά που άφησε πίσω της η πρόσφατη τροποποίηση του εν λόγω άρθρου [10] πιθανόν να υποδεικνύουν και την ανάγκη συνολικής επεξεργασίας και υιοθέτησης ενός νέου, σύγχρονου ποινικού κώδικα, αντί των αποσπασματικών τροποποιήσεων. Μια σημαντική συζήτηση η οποία προφανώς εκφεύγει των ορίων του παρόντος κειμένου [11].

3. Η Οχλαγωγία στον Ποινικό Κώδικα

Ο επηρεασμένος από το κοινοδίκαιο διευρυμένος ορισμός του αδικήματος της οχλαγωγίας και η διαδικασία της προκήρυξης, κατάλοιπο του Riot Act, εντοπίζονται στον ποινικό κώδικα πολλών πρώην αποικιών του Ηνωμένου Βασιλείου, με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα των Σεϋχελλών να παρουσιάζουν μια ιδιαίτερη ομοιότητα [12]. Στον κυπριακό Ποινικό Κώδικα σχετικά είναι τα άρθρα 70-76.

Το άρθρο 70 ορίζει τα αδικήματα της παράνομης συνάθροισης και της οχλαγωγίας:

> 70. Παράνομη είναι η συνάθροιση πέντε ή περισσότερων προσώπων συναθροισμένων με πρόθεση να διαπράξουν κάποιο ποινικό αδίκημα, ή τα οποία συναθροίστηκαν με πρόθεση να εκτελέσουν κάποιο κοινό σκοπό, συμπεριφέρονται με τέτοιο τρόπο που διεγείρει στα πρόσωπα που βρίσκονται στην περιοχή εύλογο φόβο ότι συναθροίστηκαν με αυτό τον τρόπο με σκοπό να διασαλεύσουν την ειρήνη ή ότι με τέτοια συνάθροιση άσκοπα και χωρίς επαρκή λόγο προκαλούν άλλα πρόσωπα σε διασάλευση της ειρήνης.
>
> Η συνάθροιση είναι παράνομη και αν ακόμη άρχισε αυτή ως νόμιμη, αν οι συμμετέχοντες σε αυτή που συναθροίστηκαν συμπεριφέρονται για κοινό σκοπό σύμφωνα με τον τρόπο που αναφέρεται πιο πάνω.
>
> Όταν η παράνομη συνάθροιση άρχισε να επιτελεί το σκοπό είτε δημόσιας είτε ιδιωτικής φύσης, για τον οποίο συναθροίστηκε, για διασάλευση της ειρήνης και προς τρόμο του κοινού, η συνάθροιση χαρακτηρίζεται ως οχλαγωγία, αυτοί που συναθροίστηκαν θεωρούνται ότι συναθροίστηκαν

> οχλαγωγικά.

Η χρησιμοποίηση αόριστων νομικών εννοιών όπως η προϋπόθεση να προκαλείται σε τρίτους «εύλογος φόβος» ότι οι συναθροισμένοι έχουν ως κοινό σκοπό τη «διασάλευση της ειρήνης» θέτει τα εν λόγω αδικήματα υπό τον έλεγχο μιας καθαρά πολιτικής αξιολογικής κρίσης. Αν και η χρήση αυτών των αόριστων νομικών εννοιών εμφανίζεται και σε άλλα άρθρα του Ποινικού Κώδικα [13], η χρήση τους στο άρθρο 70 είναι ιδιαίτερα προβληματική, ενόψει της φύσης του εν λόγω άρθρου. Ως ένας από τους κατεξοχήν τρόπους πολιτικής έκφρασης των πολιτών, η διαδήλωση δεν μπορεί να είναι υποκείμενη αυθαίρετων περιορισμών πολιτικού χαρακτήρα. Άλλωστε σε μια ταξική κοινωνία με συγκρουόμενα συμφέροντα, έννοιες όπως η «διασάλευση της ειρήνης» μπορούν να πάρουν εκ διαμέτρου αντίθετο περιεχόμενο (διασάλευση της ειρήνης μπορεί να θεωρηθεί η διεξαγωγή μιας παράτυπης ειρηνικής πορείας αλλά και η διάλυσή της) και εύκολα μπορούν να εργαλειοποιηθούν από το κράτος. Το ίδιο δε ισχύει και για τον προσδιορισμό του «εύλογου φόβου» που αναγκαστικά παίρνει περιεχόμενο μόνο μέσα από την ιεράρχηση των πολιτικών προτεραιοτήτων της κυβέρνησης ή/και του δικαστή [14].

Παράλληλα, ενώ για τα αδικήματα της παράνομης συνάθροισης και οχλαγωγίας το άρθρο 70 προϋποθέτει τη συνάθροιση τουλάχιστον 5 ατόμων, για να μπορεί να γίνει η κατά το άρθρο 73 προκήρυξη, είναι απαραίτητη η παρουσία 12 συναθροισμένων, όσοι προβλέπονται και στο Riot Act του 1714. Σε περίπτωση που οι συναθροισμένοι δεν διαλυθούν μετά την προκήρυξη, το άρθρο 75 εξουσιοδοτεί την αστυνομία αλλά και «οποιοσδήποτε άλλο[ς] προστρέχει σε βοήθεια» της να:

> διαπράξει ότι είναι αναγκαίο για διάλυση των συναθροισμένων με αυτόν τον τρόπο ή για σύλληψη όλων ή μερικών από αυτούς, αν όμως ήθελε προβληθεί αντίσταση δύναται να χρησιμοποιήσει τέτοια βία ως είναι εύλογα αναγκαία για πάταξη της αντίστασης, χωρίς να έχει καμιά ποινική ή αστική ευθύνη για τυχόν πρόκληση θανάτου ή σωματικής βλάβης από τη χρήση τέτοιας βίας.

Για το άρθρο 75 ΠΚ χωρούν, τουλάχιστον, δύο σχόλια. Πρώτον, ότι η εξουσιοδότηση πολιτών προς ανάληψη αστυνομικών καθηκόντων για να συνδράμουν στο κατασταλτικό έργο της αστυνομίας, ενόψει και της ιδιαίτερης φύσης του αδικήματος της οχλαγωγίας, είναι επικίνδυνη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των κινδύνων που απορρέουν όταν ομάδες πολιτών αναλαμβάνουν τον ρόλο της αστυνομίας είναι τα φασιστικά πογκρόμ της χρυσής αυγής στην Ελλάδα ή των γκρίζων λύκων στην Τουρκία. Πόσω μάλλον όταν ομάδες πολιτών μπορούν να ενδυθούν τον μανδύα της νομιμότητας για να καταστείλουν την όποια διαδήλωση θεωρήσει η εκάστοτε κυβέρνηση ως «οχλαγωγία» [15]. Δεύτερον, με τη ρητή αναφορά σε ποινική και αστική ασυλία των αστυνομικών ή και πολιτών που κατέστειλαν την οχλαγωγία, ακόμα και σε περίπτωση που προκαλέσουν θάνατο, δίνεται τρομακτική ευχέρεια στην εκάστοτε εξουσία αλλά και τους ακόλουθούς της να χρησιμοποιήσουν αυτή τη δυνατότητα κατά βούληση προς εξόντωση πολιτικών αντιπάλων [16]. Η ανυπαρξία λογοδοσίας και ελέγχου σε ένα τέτοιο πλαίσιο θέτει σε κίνδυνο τις δημοκρατικές αρχές που το ίδιο το αστικό κράτος ευαγγελίζεται.

Σε σχέση με το τελευταίο, φαίνεται ότι το επίπεδο προστασίας του δικαιώματος της ζωής που προκύπτει από τη χρήση «τέτοιας βίας ως είναι εύλογα αναγκαία» είναι χαμηλότερο από το επίπεδο προστασίας του «απολύτως αναγκαία» που επιτάσσει το σχετικό άρθρο 2(2)(γ) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Σχετικά, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) διακρίνει μεταξύ μιας πράξης που γίνεται λόγω της «ανάγκης» εφαρμογής του νόμου με μια πράξη που θα ήταν «απολύτως αναγκαία», καθώς το μέτρο προστασίας που επιβάλλει η

ΕΣΔΑ προϋποθέτει την απουσία οποιουδήποτε εναλλακτικού τρόπου δράσης [17]. Mutatis mutandis, τα ίδια μπορούν να λεχθούν και για το κριτήριο του μέσου λογικού ανθρώπου ή/και μέσου λογικού αστυνομικού που εγκαθιδρύει το άρθρο 75 του ΠΚ με τη φράση «τέτοιας βίας ως είναι εύλογα αναγκαία», μαζί και με το ότι η υποκειμενικότητα που εμφιλοχωρεί στη κρίση του «εύλογου» δεν αρμόζει στην προληπτική προστασία που πρέπει να απολαμβάνει το ύψιστης σημασίας δικαίωμα στη ζωή. Έτσι, παρόλο που το ΕΔΔΑ έχει δεκτεί πως ερμηνευτικά μπορεί να συγκεραστεί το κενό προστασίας μεταξύ της νομολογίας του και της εθνικής νομοθεσίας [18], έχει τονίσει επίσης πως είναι πρωταρχικής σημασίας να αποτυπώνεται και στη νομοθεσία των κρατών το υψηλότερο επίπεδο προστασίας που παρέχει η ΕΣΔΑ [19]. Βέβαια, τα πιο πάνω δεν έχουν σκοπό να φετιχοποιήσουν την ΕΣΔΑ αλλά να καταδείξουν πως εκτός από πολιτικά τα άρθρα περί οχλαγωγίας πάσχουν και νομικά [20].

4. Καταληκτικά

Είναι προδήλως προβληματικό πως εν έτει 2021 το κράτος όχι μόνο διατηρεί σε ισχύ αποικιακής προέλευσης ποινικές διατάξεις αλλά και τις εργαλειοποιεί για να καταστείλει μια ειρηνική διαδήλωση [21]. Η νομοθετική αδράνεια που διατηρεί τους αποικιακούς νόμους δεν μπορεί να θεωρείται απλώς προϊόν ανικανότητας ή τύχης. Τόσο οι ενέργειες όσο και οι παραλείψεις των πολιτικών υποκειμένων έχουν πολιτικό χαρακτήρα. Άλλωστε, ο νόμος είναι ιστορικά συγκεκριμένος, εκφράζει την εξέλιξη των υλικών συνθηκών και των κοινωνικών σχέσεων, και αποτελεί πεδίο σύγκρουσης αντιμαχόμενων συμφερόντων [22]. Τέτοια φαινόμενα καταδεικνύουν και το ιστορικό πέρασμα σε μια νέα, αλλά με πανομοιότυπα νομικά εργαλεία, σχέση καταστολής πολίτη-αστικού κράτους. Σε αυτή τη διελκυστίνδα συμφερόντων οι λαϊκές μάζες έχουν περιορισμένα μέσα αντίδρασης και επομένως, είναι θεμελιώδους σημασίας η διαφύλαξη του δικαιώματος στην έκφραση και στην διαδήλωση, με την τροποποίηση/κατάργηση αντιλαϊκών ποινικών διατάξεων, όπως οι διατάξεις περί οχλαγωγίας.

Υποσημειώσεις

[1] Η φράση “to read the Riot Act” πέρασε στην αγγλική καθομιλουμένη και χρησιμοποιείται γενικά ως μια αυστηρή προειδοποίηση εν είδει επίπληξης.

[2] Riot Act 1714 (1 Geo.1 St.2 c.5).

[3] Commonwealth v. Frishman, 235 Mass. 449, 126 N.E. 838 (1920).

[4] William Hawkins, 1 A Treatise Of The Pleas Of The Crown 516 (8th ed. London, n. pub. 1824) και William Blackstone, 4 Commentaries On The Laws Of England 146 (1769).

[5] ο.π.. Στο Halsbury’s Laws of England (4th ed, 1976) Vol 11, paras 856-862 αναφέρεται και το αδίκημα του “rout” ως ενδιάμεσο μεταξύ τηςπαράνομης συνάθροισης και της οχλαγωγίας, βλέπε επίσης Follis v. State, 37 Tex. Crim. 535, 537, 40 S.W. 277 (1987).

[6] Σχετική κυπριακή νομολογία η Katsaronas and others v. The Police (1973) 2 C.L.R. 1 και η εκεί αναφερόμενη νομολογία J. W. Dwyer Ltd. v. Metropolitan Police District Receiver [1967] 2 Q.B. 970, 978 “that even if there is no direct evidence that persons witnessing an assembly were alarmed by the display of force or violence, there may be found, in a proper case, that the conduct of those assembled was such as to alarm persons of reasonable courage”. Ενδεικτικά, βλέπε επίσης Commonwealth v. Brletic, 173 A. 686, 688-89 (Pa. Super. Ct. 1934), Commonwealth v. Paul, 21 A. 421, 423 (Pa. Super. Ct. 1941), και Cohen v. State 173 Md. 216 (Md. 1937) • 195 A. 532 para 217.

[7] Με τον ίδιο νόμο καταργήθηκαν και οι παλαιότεροι νόμοι για την οχλαγωγία, The Riot Act 1411 (13 Hen 4 c. 7) και The Riot Act 1414 (2 Hen 5 Stat. 1 c. 8).

[8] Public Order Act 1986.

[9] ό.π, "Article 1(1) Where 12 or more persons who are present together use or threaten unlawful violence for a common purpose and the conduct of them (taken together) is such as would cause a person of reasonable firmness present at the scene to fear for his personal safety, each of the persons using unlawful violence for the common purpose is guilty of riot".

[10] Αν και προς τη σωστή κατεύθυνση, η τροποποίηση άφησε την ποινή για απόπειρα βιασμού στα 10 χρόνια (Άρθρο 146 ΠΚ), ενώ εισήγαγε νέο αδίκημα, της απόπειρας σεξουαλικής παρενόχλησης με διείσδυση, που τιμωρείται με δια βίου φυλάκιση (146Β).

[11] Ενδεικτικά, ο εν ισχύ ποινικός κώδικας στο άρθρο 97 ορίζει τη χορεύτρια ως «γυναίκα πόρνη ή γυναίκα που χορεύει ή που τραγουδά με αμοιβή σε Μουσουλμανική γιορτή» και στο άρθρο 188 που τιτλοφορείται «Πρόσωπα οκνηρά και που ζουν ακατάστατη ζωή» ποινικοποιεί, μεταξύ άλλων, τα πρόσωπα που «ζητιανεύουν» και τις «κοινές πόρνες» που συμπεριφέρονται με «αταξία» σε δημόσιο χώρο.

[12] Pun intended, άρθρα 73-83 του Ποινικού Κώδικα των Σεϋχελλών. Επίσης, μεταξύ άλλων, βλ. τα άρθρα 64-68 του Ποινικού Κώδικα του Καναδά, τα άρθρα 231,246 και 247 του Ποινικού Κώδικα του Μπελίζ, τα άρθρα 87 και 88 του περί Εγκλημάτων Νόμου της Νέας Ζηλανδίας και το Riot Act της Τζαμάικα. Πάντως, παρόμοια διαδικασία συναντάται και στα άρθρα 18-24 του Public Safety Code (Testo Unico) of 18 June 1931 (No. 773) που εισήχθη στην Ιταλία κατά την φασιστική περίοδο.

[13] Για «εύλογο φόβο» άρθρο 16 ΠΚ, για «διασάλευση της ειρήνης» άρθρα 88, 91, 95, και 186Α ΠΚ.

[14] Duncan Kennedy, 'Pierre Schlag's The Enchantment of Reason,' University of Miami Law Review (2003) Vol. 53 Issue 3 513, 534-535.

[15] Αυτή η ανησυχία δεν είναι τόσο αποσυνδεδεμένη από την πραγματικότητα όσο θα θέλαμε, μόλις πέρσι ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Έφεδρων Καταδρομών με ανακοίνωση του εξέφρασε τη πρόθεση να βοηθήσει στη καταστολή φαινομένων «αταξίας» και «αναρχίας».

[16] Ήδη πρόσφατα έχουν υπάρξει τέτοιου είδους προσπάθειες εργαλειοποίησης του εν λόγω άρθρου του Ποινικού Κώδικα, βλέπε δήλωση Νίκου Λοϊζίδη (Πρόεδρος Κλάδου Αστυνομικού Σώματος Παγκύπριας Συντεχνίας ΙΣΟΤΗΤΑ): «[τ]ώρα που τελείωσε η έρευνα και μπορούμε να πούμε κάποια πράγματα, έγινε μια έρευνα με ανακριτικές καταθέσεις ενώ υπήρχαν προκηρύξεις. Ο νόμος είναι καθαρός λέει ότι δεν υπάρχει καμία ποινική ή αστική ευθύνη για τυχόν σωματική βλάβη από χρήση βίας μετά από προκήρυξη. Κι όμως εμείς υπομέναμε αυτό το εξάμηνο μέχρι να τελειώσουν το πόρισμα.Εμείς περιμέναμε υπομονετικά και δεν είπαμε ότι αφού υπήρχε προκήρυξη δεν έπρεπε καν να ληφθούν ανακριτικές καταθέσεις».

[17] Giuliani and Gaggio v. Italy [GC], παρά 214.

[18] ό.π.

[19] Tagayeva and Others v. Russia, παρά 595.

[20] Ο διαχωρισμός του πολιτικού με το νομικό είναι επίπλαστος και γίνεται εδώ μόνο για σκοπούς

εσωτερικής κριτικής (immanent critique), δηλαδή κριτικής της εσωτερικής (θετικιστικής) λογικής του δικαίου.

[21] Το δικαίωμα στην ειρηνική διαδηλώση δεν κάμπτεται επειδή η κυβέρνηση θεωρεί την διαδήλωση «παράνομη», βλέπε σχετικά Primov and Others v. Russia, 2014, παρά 119.

[22] Καρλ Μαρξ, Το Κεφάλαιο: Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Πρώτος (Σύγχρονη Εποχή, 2002) σελ. 296 και μια ενδεικτική σχετική συζήτηση Rob Hunter, Critical Legal Studies and Marx's Critique: A Reappraisal, Yale Journal of Law & the Humanities, Vol. 31, Iss. 2, 399-409.

Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Αντινομία, Συλλογικότητα Νομικών (Ομάδα), Ηλεκτρονικά Άρθρα, Κρατική καταστολή, Καταστολή της πορείας 'Ως Δάμε' στις 13/02/21, Δεκαετία 2020-2029, 2021, Απροσδιόριστη Τοποθεσία

From:
https://movementsarchive.org/ - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:antinomia:riotact

Last update: **2021/09/10 09:30**